

Oponentní posudek

rigorózní práce Mgr. Roberta Falbra: Trestně – právní regulace prostituce v České republice

V názvu posuzované práce jsem vycítil slabý záblesk hořké ironie, ať již bezděčný, nebo záměrný. Z následujícího textu se totiž podává téměř nulová regulace tohoto fenoménu, ze strany státu vůbec a veřejného práva zvláště, v současné České republice. Na druhé straně, ale autor zároveň, a to zcela oprávněně, pokládá právě regulaci prostituce jedine prostředky trestně právními, za vůbec nejméně žádoucí.

Pakliže jsem správně pochopil autorovy myšlenky, nepovažuje prostituci jen za soukromou záležitost svobodného individua, jakým způsobem se sám o sebe postará a jaký způsob obživy si zvolí. Taková redukce této otázky je nepostačující. Ve skutečnosti představuje prostituce závažný společenský problém, složitost a obtížnost jeho řešení, jako i nedosažitelnost definitivního vyřešení si autor plně uvědomuje. To však nijak neopravňuje decidující instituce, aby tu zaujaly pozici mrtvého brouka a na řešení rezignovaly. Nutno dodat, že obdobná situace existuje i u jiných závažných společenských problémů, jako je bezdomovectví, gamblerství, soužití s etnickými, zejména s rómskými, menšinami apod.. Není však zapotřebí poukázat na nebezpečí, že v éře globální hospodářské krize bude závažnost těchto problémů hrozivě narůstat.

Prostituce je chápána jako společenský problém a je zároveň sociálně patologickým jevem. Ve svém sociálním kontextu bývá jedním z nejtypičtějších podhoubí a předpolí kriminality. Prostor prostituce tradičně vždy byl a je přitažlivý pro kriminální a deviantní živly a vytváření různých zločinných společenství. Vzniká tu vlivná a silná defektní a nekompromisní subkultura, zbavující všech zábran.

Pokud autor hovoří o trestně právní regulaci prostituce, má na mysli právě tuto kriminální sféru, která tak či onak souvisí se sociálním jevem prostituce a parazituje na něm. Nutno podotknout, že v žádném případě o skutkovou podstatu, která by se speciálně týkala problematiky prostituce, se nejedná. Nelze však vyloučit, že ve vhodných případech mohou být tak použity i jiné skutkové podstaty. Konkrétně může jít o trestné činy šíření nakažlivé choroby, trestný čin výtržnictví, trestný čin kuplířství, trestný čin ohrožení výchovy mládeže, trestný čin svádění k pohlavnímu styku, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí, trestný čin obchodování s lidmi. V tomto směru může být trestní právo důvodně pokládáno za nástroj regulace prostituce.

Právě tematika regulace prostituce je ústředním bodem zájmu autora. Takovou orientaci je třeba přijmout s povděkem, poněvadž ani v odborné a tím spíše v laické veřejnosti, neexistuje o ní žádný zájem, protože žijeme v přesvědčení, že vše je již vyřešeno přijetím aboličního přístupu. Autor nás však nekompromisně a trvdě vyvádí z omylu. Této otázce věnoval celou polovinu své práce. Vypracoval pozoruhodnou a zajímavou právně historickou monografii. Prostorově se zabývá Čechami, časově obdobím od středověku do současnosti. Podle autora, minulost nebyla vždy tak zaostalá v řešení daného problému, jak dokládají prameny z Osvícenství a 19. stol., zejména v jeho 2. polovině.

Autor připomíná tradiční typologii právní regulace prostituce na kriminalizaci, represivní přístup, reglementaci a abolicí. Kromě toho hovoří o jiném členění, jež patrně považuje za výstižnější a to na dekriminlizaci, legalizaci a absenci regulace. Tato absence regulace nejlépe vystihuje naši nynější situaci. Na tuto nejobsáhlejší část práce navazují v závěrečné partii drobnější, ale neméně podnětné a informativně bohaté aktuality, týkající se úprav příslušných otázek v novém trestním zákoně o snahách o novou právní úpravu provozování prostituce a jevech s ní související, o zahraničních přístupech i řešení příslušných problémů, o regulačních snahách v České republice. Celý text je završen racionálními návrhy de lege ferenda.

Historické i posledně uvedené partie dobře napomáhají orientaci v nejednoduché problematice. Je tu dána k dispozici nemalá suma inspirativních řešení. Sympaticky působí otevřenost autora i jeho důvodná kritičnost, jež je spojena s aktivním nacházením reálných možností, pozitivních východisek z nežádoucí situace. Za příklady vhodné k následování autor uvádí Holandsko a Rakousko, které uskutečnily potřebnou reformu v době zcela nedávné.

Druhá nejdelší část, věnovaná současné právní úpravě regulace prostituce v ČR přímo nenavazuje na historickou část, ale je s ní, přímo spojena logikou věci samé i logikou a směřováním výkladu. Kromě již zmíněných poznámek, týkajících se minimální angažovanosti veřejného práva a státu na regulaci prostituce, kdy i obce jsou omezeny v těchto otázkách jenom na určení míst, kde lze a nelze prostituci provozovat. Není ani jasné, proč nebyla dosud vypovězena mezinárodní Úmluva, dávno již vývojem překonána, která brání potřebné regulaci prostituce.

Těžiště této části však představuje výklad detailně a bez chyb. Cenné jsou zejména poznámky o použití jednotlivých zákonných ustanovení na případy, související s prostitucí. Zde se často setkáváme i s vlastními myšlenkami a názory autora. Za zmínku stojí poznámka autora, že za trestný čin kuplířství, podle platného znění zákona, by mohli být stíháni prakticky všichni provozovatelé nevěstinců, i když jsou nyní daleko honosněji pojmenovány.

Posléze za pozornost stojí i originální materiály obsažené v příloze.

Z předložené práce je zřejmé, že její autor problematiku ovládá s jistotou. Ani po stránci literární a jazykové není znám důvod k jakýmkoliv výtkám.

Nemohu než doporučit, aby posuzovaná práce byla uznána za úspěšnou práci rigorózní.

Říjen 2009

~~FUDR~~ Dr Otakar Osmančík CSc